

ROZPORZĄDZENIE

MINISTRA RODZINY, PRACY I POLITYKI SPOŁECZNEJ¹⁾

z dnia 2024 r.

w sprawie standardów opieki sprawowanej nad dziećmi w wieku do lat 3

Na podstawie art. 6c ustawy z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (Dz. U. z 2024 r. poz. 338, 743 i 858) zarządza się, co następuje:

§ 1. Rozporządzenie określa standardy opieki sprawowanej nad dziećmi w wieku do lat 3, które podmiot prowadzący żłobek lub klub dziecięcy, podmiot zatrudniający dziennego opiekuna oraz dzienny opiekun prowadzący działalność na własny rachunek:

- 1) są obowiązani uwzględnić organizując opiekę nad dziećmi w wieku do lat 3 – zwane dalej „standardami niezbędnymi”, z podziałem na standardy niezbędne, które:
 - a) podmiot zamierzający prowadzić żłobek lub klub dziecięcy, podmiot zamierzający zatrudnić dziennego opiekuna oraz osoba zamierzająca pełnić funkcję dziennego opiekuna w ramach działalności prowadzonej na własny rachunek, są obowiązani spełnić przed uzyskaniem wpisu odpowiednio do rejestru żłobków i klubów dziecięcych albo do wykazu dziennych opiekunów oraz spełniać je prowadząc instytucję opieki;
 - b) podmiot prowadzący żłobek lub klub dziecięcy, podmiot zatrudniający dziennego opiekuna oraz dzienny opiekun prowadzący działalność na własny rachunek, są obowiązani spełniać prowadząc instytucję opieki;
- 2) fakultatywnie uwzględniają organizując opiekę nad dziećmi w wieku do lat 3 wskazówki do pracy nad jakością – zwane dalej „standardami podnoszenia jakości”.

¹⁾ Minister Rodziny i Polityki Społecznej kieruje działem administracji rządowej – rodzina, na podstawie § 1 ust. 2 pkt 1 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 18 grudnia 2023 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej (Dz. U. poz. 2715).

§ 2. Ilekroć w niniejszym rozporządzeniu jest mowa o personelu należy przez to rozumieć osoby zatrudnione odpowiednio w żłobku lub klubie dziecięcym oraz dziennego opiekuna.

§ 3. 1. Podmiot prowadzący żłobek lub klub dziecięcy, podmiot zatrudniający dziennego opiekuna oraz dzienny opiekun prowadzący działalność na własny rachunek, uwzględniając standardy niezbędne oraz standardy podnoszenia jakości kierują się potrzebami wszystkich dzieci, w szczególności biorąc pod uwagę potrzeby dzieci pochodzących z rodzin należących do mniejszości narodowych lub etnicznych, dzieci z rodzin zróżnicowanych językowo i kulturowo, dzieci z rodzin migrantów, dzieci zagrożonych wykluczeniem społecznym, dzieci wymagających szczególnej opieki oraz dzieci z niepełnosprawnościami.

2. Standardy niezbędne oraz standardy podnoszenia jakości są dostosowane do formy sprawowanej opieki oraz uwzględniają działania jakie będą podejmowane wobec dziecka w zakresie:

- 1) wypełniania przez instytucje opieki wobec dziecka funkcji opiekuńczych, wychowawczych i edukacyjnych;
- 2) konieczności zapewnienia dziecku pozytywnych doświadczeń sprzyjających rozwojowi kognitywnemu i emocjonalnemu;
- 3) zapewnienia przez personel bezpiecznej emocjonalnie i fizycznie atmosfery podczas pobytu dziecka odpowiednio w żłobku, klubie dziecięcym lub u dziennego opiekuna, zwanych dalej „instytucjami opieki”, w szczególności przez towarzyszenie społeczne i towarzyszenie dziecku w rozwoju charakteryzujące się podmiotowym traktowaniem dziecka, okazywaniem szacunku, podejmowaniem niedyrektywnych działań, nawiązywaniem pozytywnych relacji i budowaniem zaufania dziecka, wspieranie chęci dziecka do odkrywania otaczającego je świata przez interakcje i zabawę;
- 4) organizacji warunków opieki sprzyjających zintegrowanemu rozwojowi dziecka uwzględniając jego rozwój fizyczny, poznawczy, emocjonalny i społeczny.

§ 4. Standardy niezbędne oraz standardy podnoszenia jakości dotyczą:

- 1) pracy z dziećmi;
- 2) organizacji pracy personelu;
- 3) współpracy personelu z rodzicami.

§ 5. Standardy niezbędne, o których mowa w § 1 pkt 1 lit. a, w zakresie:

- 1) pracy z dziećmi obejmują określenie zasad i planów służących zapewnieniu dzieciom w wieku do lat 3 wysokiej jakości opieki dostosowanej do ich potrzeb rozwojowych;
- 2) organizacji pracy personelu obejmują określenie zasad, procedur i programów w zakresie organizacji tej pracy,
- 3) współpracy personelu z rodzicami obejmują określenie zasad i procedur służących zapewnieniu efektywnej komunikacji z rodzicami, mającej na celu współdziałanie w zakresie najlepszego interesu dziecka.

§ 6. Standardy niezbędne, o których mowa w § 1 pkt 1 lit. b, i standardy podnoszenia jakości, w zakresie:

- 1) pracy z dziećmi obejmują:
 - a) respektowanie praw dzieci w codziennej pracy żłobka, klubu dziecięcego i dziennego opiekuna,
 - b) budowanie przez personel bezpiecznych, opartych na szacunku relacji z dziećmi,
 - c) wspieranie u dzieci poczucia przynależności i uważności na inne osoby,
 - d) zapewnienie dzieciom warunków do poznawania i doświadczania otaczającego świata,
 - e) tworzenie dzieciom środowiska sprzyjającego mówieniu, słuchaniu i porozumiewaniu się,
 - f) kształtowanie otoczenia umożliwiającego rozwój sprawności fizycznej dzieci oraz angażowania zmysłów, w tym przez ustalenie dobrych praktyk podczas zabaw swobodnych i zajęć ustrukturalizowanych,
 - g) zapewnienie dzieciom warunków do twórczej ekspresji i kontaktu z różnymi wytworami kultury i sztuki;
- 2) organizacji pracy personelu obejmują:
 - a) organizację pracy personelu umożliwiającą podnoszenie kwalifikacji w oparciu o współpracę, obserwację i refleksję nad codzienną praktyką,
 - b) dbałość personelu o bezpieczeństwo i zdrowie dzieci,
 - c) aranżowanie przestrzeni w sposób estetyczny i spójny z planem opiekuńczo-wychowawczo-edukacyjnym,
 - d) adaptację dzieci odbywającą się w sposób dostosowany do indywidualnych potrzeb dzieci;
- 3) współpracy personelu z rodzicami obejmują:

- a) współpracę personelu i rodziców opartą na wzajemnym szacunku i otwartości w celu kształtowania spójnego środowiska rozwoju dzieci,
- b) tworzenie warunków umożliwiających rodzicom włączanie się w życie instytucji opieki,
- c) tworzenie możliwości podnoszenia umiejętności rodzicielskich.

§ 7. 1. Szczegółowy zakres standardów niezbędnych z uwzględnieniem wskaźników umożliwiających monitorowanie spełniania standardów przez instytucję opieki, określa załącznik nr 1.

2. Szczegółowy zakres poszczególnych standardów podnoszenia jakości, z uwzględnieniem wskaźników umożliwiających monitorowanie spełniania standardów przez instytucję opieki, określa załącznik nr 2.

§ 8. 1. Personel pracuje z dziećmi na podstawie planu opiekuńczo-wychowawczo-edukacyjnego obejmującego zagadnienia metodyczne, w szczególności dotyczące:

- 1) edukacji w zakresie rozwoju:
 - a) umiejętności językowych dzieci zapewniając im nawiązywanie werbalnych interakcji,
 - b) kompetencji poznawczych i sensorycznych,
 - c) umiejętności motorycznych i samoobsługi,
 - d) kreatywności,
- 2) rozwoju kompetencji społecznych i emocjonalnych w zakresie:
 - a) budowania pewności siebie,
 - b) rozwijania umiejętności komunikacji społecznej,
 - c) wchodzenia w interakcje z innymi osobami,
 - d) nawiązywania prawidłowych relacji społecznych,
 - e) wspierania uważności na inne osoby

– zapewniając przy tym dzieciom fizyczną, społeczną i bogatą kulturowo przestrzeń wspierającą ich zintegrowany rozwój.

2. Plan, o którym mowa w ust. 1 obejmuje:

- 1) cele opiekuńczo-wychowawczo-edukacyjne;
- 2) metody pracy z dziećmi uwzględniające ich zainteresowania, potencjał, indywidualne potrzeby, liczebność, wiek, pochodzenie z rodzin należących do mniejszości narodowych lub etnicznych, z rodzin zróżnicowanych językowo i

kulturowo, z rodzin migrantów, zagrożonych wykluczeniem społecznym, niepełnosprawność, wymagania szczególnej opieki;

- 3) harmonogram zawierający stałe i zmienne elementy dnia;
- 4) planowane aktywności.

3. Plan, o którym mowa w ust. 1:

- 1) uwzględnia specyfikę instytucji opieki dotyczącą dostępnej przestrzeni, lokalizacji i zasobów;
- 2) jest akceptowany przez podmiot prowadzący instytucje opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 lub podmiot zatrudniający dziennego opiekuna lub dziennego opiekuna prowadzącego działalność na własny rachunek;
- 3) podlega konsultacjom z rodzicami dzieci, a w przypadku gdy w żłobku lub klubie dziecięcym została utworzona rada rodziców – z tą radą;
- 4) jest rokrocznie analizowany i dostosowywany do możliwości instytucji opieki oraz potrzeb dzieci, które do niej aktualnie uczęszczają.

§ 9. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2026 r.²⁾

MINISTER

**RODZINY, PRACY I POLITYKI
SPOŁECZNEJ**

AGNIESZKA DZIEMIANOWICZ-BAK

Za zgodność pod względem prawnym, legislacyjnym i redakcyjnym

Paulina Roicka-Gruca

Zastępca Dyrektora Departamentu Prawnego

w Ministerstwie Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

/-podpisano elektronicznie/

²⁾ Niniejsze rozporządzenie było poprzedzone rozporządzeniem Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 19 września 2023 r. w sprawie standardów opieki sprawowanej nad dziećmi w wieku do lat 3 (Dz. U. poz. 2121), które traci moc z dniem wejścia w życie niniejszego rozporządzenia, na podstawie art. 86 ustawy z dnia 15 maja 2024 r. o wspieraniu rodziców w aktywności zawodowej oraz w wychowaniu dziecka „Aktywny rodzic” (Dz. U. z 2024 r. poz. 858).

UZASADNIENIE

Jednym z aspektów systemowego wsparcia rodzin wychowujących małe dzieci jest ułatwienie rodzicom godzenia obowiązków rodzicielskich z aktywnością zawodową, w szczególności przez dążenie do rozwoju systemu opieki nad dziećmi w wieku do lat 3. Wobec tego resort rodziny podejmuje działania mające na celu zarówno zapewnienie dostępnej terytorialnie i finansowo opieki nad dziećmi w wieku do lat 3, jak i podniesienie jakości sprawowanej opieki. Wczesna edukacja i opieka nad dzieckiem w pierwszych latach życia ma znaczenie fundamentalne. To w pierwszych latach życia dzieci zdobywają podstawy i umiejętność uczenia się przez całe życie. Wczesna edukacja wytycza potencjał rozwojowy dziecka, a jednocześnie otwiera możliwości rozwoju kompetencji i sukcesów w nauce, jest też kluczowa dla zdrowia i dobrostanu dzieci. Dodatkowo należy podkreślić, że wczesna edukacja to wspieranie rozwoju dziecka przez tworzenie środowiska sprzyjającego budowaniu wiedzy, nabywaniu umiejętności i kształtowanie postaw w sposób naturalny i spontaniczny w różnych sytuacjach, w których dziecko się znajduje. Instytucje opieki, takie jak żłobki, kluby dziecięce i dzienny opiekun są pierwszymi pozarodzinnymi miejscami rozwoju dzieci. To, jakie doświadczenia zdobędą dzieci w tych instytucjach może pomóc zniwelować czynniki ryzyka zaburzeń rozwojowych oraz zapobiega tworzeniu nierówności i ubóstwa edukacyjnego przyczyniając się do przerwania zjawiska dziedziczenia marginalizacji.

Dotyczy to wszystkich dzieci, ale jeszcze większe znaczenie ma w przypadku dzieci znajdujących się w niekorzystnej sytuacji – dzieci z grup migrantów, uchodźców lub grup mniejszościowych, dzieci o specjalnych potrzebach, w tym dzieci z niepełnosprawnościami, a także dzieci żyjących w gospodarstwach domowych szczególnie zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym, a także dzieci z rodzin trwale lub chwilowo dysfunkcyjnych.

Dbłość o zapewnienie wysokiej jakości opieki i edukacji jest więc istotna zarówno dla samych dzieci jak i całego społeczeństwa. Inwestowanie we wczesną edukację i opiekę nad dzieckiem stanowi dobrą inwestycję jedynie wówczas, gdy usługi te charakteryzują się wysoką jakością i dostępnością, są przystępne cenowo oraz sprzyjają włączeniu. Dowody pokazują, że jedynie wysokiej jakości usługi wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem przynoszą korzyści; usługi niskiej jakości mają znaczny negatywny wpływ na dzieci i na całe społeczeństwo. Wobec tego podstawą tworzenia spójnego, wysokiej jakości pozarodzinnego

środowiska rozwoju dzieci jest określenie standardów tworzących ramy codziennej pracy instytucji opieki.

W ocenie Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej opieka sprawowana jako następna po rodzicach jest szczególnie ważna i powinna być świadczona w odpowiednich standardach. Celem wprowadzenia ujednoczonych i obligatoryjnych standardów jest zapewnienie rodziców o umieszczaniu dziecka w instytucji opieki o potwierdzonym standardzie jakości opieki i edukacji.

Realizując powyższe, na podstawie art. 6c ustawy z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (Dz. U. z 2024 r. poz. 338, 743 i 858), w projektowanym rozporządzeniu określone są standardy opieki, które instytucja opieki obowiązana będzie spełnić (standardy niezbędne) oraz standardy, które instytucja opieki będzie mogła spełnić (czyli standardy fakultatywne – nazwane w projekcie „standardami podnoszenia jakości”), przy uwzględnieniu konieczności zapewnienia dzieciom wysokiej jakości opieki dostosowanej do ich potrzeb rozwojowych. Wskazać także należy, że wydanie omawianego rozporządzenia stanowi wypełnienie kamienia milowego A57G – Wdrożenie standardów jakości opieki nad dziećmi, w tym wytycznych edukacyjnych oraz standardów usług opiekuńczych dla dzieci do lat 3, zapewniających wysoką jakość, w tym edukacyjną i opiekuńczą, realizowanego w ramach reformy A.4.2. KPO (zgodnie z obecnie obowiązującymi przepisami wprowadzenie standardów opieki nie jest obowiązkowe). Projekt jest odpowiedzią na zarzuty dotyczące braku ujednoczonego sposobu wdrożenia standardów opieki nad dziećmi w wieku do lat 3, w tym wytycznych edukacyjnych, związanego z fakultatywnym do tej pory charakterem ich wprowadzania. Jednocześnie projekt zakłada, że standardy opieki uwzględniają potrzeby małych dzieci, które wykraczają poza samą potrzebę opieki i dotyczą w szczególności ich rozwoju fizycznego, psychologicznego, poznawczego, emocjonalnego i społecznego.

Należy zauważyć, że w przypadku Polski struktura właścicielska instytucji opieki nad dziećmi do lat 3 charakteryzuje się wysokim udziałem podmiotów prywatnych. Na koniec 2023 r. udział publicznych (gminnych) żłobków i klubów dziecięcych wynosił odpowiednio 26% i 19%. Natomiast w przypadku dziennych opiekunów udział podmiotów zatrudnionych przez gminę wynosił 5%. Uwarunkowania te powodują, że zobligowanie do powszechnego wprowadzenia dodatkowych warunków realizacji działalności polegającej na świadczeniu opieki będzie się wiązać z dodatkowymi kosztami oraz może zniechęcać do dalszego

prowadzenia lub zakładania działalności w tym obszarze. To z kolei przełoży się na dostępność miejsc opieki, której zwiększenie jest teraz dla Polski jednym z działań priorytetowych wobec realizacji Programu MALUCH+ (obecnie AKTYWNY MALUCH) i potrzeb w tym obszarze. W projektowanym rozporządzeniu proponuje się zatem takie określenie standardów niezbędnych, aby ich spełnienie było możliwe bez konieczności ponoszenia dodatkowych kosztów przez podmioty prowadzące instytucje opieki.

Jednocześnie należy zwrócić uwagę, że zgodnie z ustawą z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3, wszystkie instytucje opieki będą musiały spełnić standardy niezbędne od 1 stycznia 2026 r. Wydłużony okres dostosowawczy został wprowadzony w celu uniknięcia negatywnych skutków zbyt szybkiego wprowadzenia regulacji objętych wyżej wskazanym kamieniem A57G przy nieprzygotowanym dostatecznie systemie wczesnej edukacji i opieki. W związku z tym również wejście w życie projektowanego rozporządzenia przewidziano na dzień 1 stycznia 2026 r. Umożliwi to przygotowanie instytucji opieki do wdrożenia standardów, a wcześniej – na skutek projektowanych zmian prawnych – doprowadzi do sytuacji, w której zapewniona zostanie dostępność terytorialna i finansowa instytucji opieki w każdej gminie. Umożliwi to również dostosowanie się do nowego porządku prawnego podmiotów prywatnych, które stanowią większość instytucji opieki nad dziećmi do lat 3 w Polsce, a jednocześnie nie zniechęci do tworzenia nowych miejsc opieki w kulminacyjnym etapie wdrażania programu rozwoju instytucji opieki Aktywny Maluch 2022-2029. Jednocześnie do tego czasu planuje się przeszkolić opiekunów, kadry zarządzające oraz pracowników gmin kontrolujących instytucje opieki do wdrażania przyjętych standardów (m.in. szkolenia współfinansowane ze środków EFS+ w ramach krajowego Programu FERS oraz działań podejmowanych przez ministra właściwego do spraw rodziny celem podnoszenia standardów jakości finansowanych ze środków budżetu państwa).

Uwzględniając wszystkie powyżej omówione aspekty w projekcie opracowano standardy niezbędne jakie musi spełnić podmiot tworzący instytucje opieki nad dziećmi w wieku do lat 3, aby mógł zostać wpisany do rejestru żłobków i klubów dziecięcych albo do wykazu dziennych opiekunów (bądź jakie musi spełnić w określonym czasie, aby nie zostać wykreślony z rejestru lub wykazu) oraz określono standardy niezbędne i fakultatywne do spełnienia w trakcie prowadzenia działalności polegającej na sprawowaniu opieki nad dziećmi do lat 3. Standardy podnoszenia jakości jako standardy fakultatywne mogą być

wprowadzane w wybranych przez instytucje opieki obszarach biorąc pod uwagę konieczność zapewnienia dzieciom w wieku do lat 3 wysokiej jakości opieki dostosowanej do ich potrzeb rozwojowych.

Standardy opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 proponuje się podzielić na 3 obszary:

1) pracy z dziećmi, który dotyczy codziennych doświadczeń dzieci w żłobkach, klubach dziecięcych i u dziennego opiekuna. Kluczowe dla tych doświadczeń są tworzone przez personel warunki sprawowania opieki, dotyczące zarówno organizacji życia instytucji opieki, jak i panującej atmosfery oraz jakości relacji z dziećmi opartych na szacunku i respektowaniu ich praw;

2) organizacji pracy personelu zatrudnionego w żłobku lub klubie dziecięcym i organizacji pracy dziennego opiekuna, który określa dbałość o profesjonalizację usług opiekuńczych i edukacyjnych, a także o rozwój pracowników, ich dobrostan, przejrzystość i użyteczność procedur oraz odpowiednia aranżacja przestrzeni są podstawą tworzenia wysokiej jakości instytucji opieki. Doskonalenie świadczonych usług, lepsza interakcja między personelem a dziećmi wynikać ma z systematycznego monitorowania i ewaluacji prowadzonej w atmosferze szacunku i zaufania;

3) współpracy personelu zatrudnionego w żłobku lub klubie dziecięcym i dziennego opiekuna z rodzicami, ma na względzie rozumienie decydującej roli rodziców i rodziny w życiu dziecka. Personel tworzy warunki umożliwiające rodzicom włączanie się w życie instytucji opieki oraz daje im możliwości podnoszenia kompetencji rodzicielskich. Współpraca personelu i rodziców powinna być oparta na wzajemnym szacunku i otwartości w dzieleniu się informacjami ważnymi dla kształtowania spójnego środowiska rozwoju każdego dziecka.

W ocenie projektodawcy przedmiot projektowanej regulacji nie jest objęty prawem Unii Europejskiej.

W ocenie projektodawcy regulacje zawarte w projekcie nie stanowią przepisów technicznych w rozumieniu rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. poz. 2039, z późn. zm.), w związku z tym nie podlega on notyfikacji technicznej. Ponadto nie podlega on notyfikacji usługowej.

Projekt nie wymaga przedstawienia właściwym organom i instytucjom Unii Europejskiej, w tym Europejskiemu Bankowi Centralnemu, zgodnie z § 27 ust. 4 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M.P. z 2022 r. poz. 348).

Projekt został udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej Rządowego Centrum Legislacji, zgodnie z § 52 ust. 1 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów oraz w Biuletynie Informacji Publicznej Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej, zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. z 2017 r. poz. 248).

Rozwiązania zaproponowane w projekcie nie stwarzają zagrożeń korupcyjnych.